

PATENTOVÉ INFORMÁCIE V CVTI SR – MINULOSŤ A SÚČASNOSŤ

Okrem knižnično-informačných služieb patria aj patentové informačné služby medzi portfólio poskytovaných služieb v Centre vedecko-technických informácií Slovenskej republiky (CVTI SR).¹ 85. výročie vzniku CVTI SR, ktoré si pripomíname v tomto roku, je príležitosťou aj na bilancovanie aktivít v oblasti patentových informácií, ktoré prechádzali rôznymi vývojovými etapami a na výhľad do budúcnosti.

Začiatky budovania fondu patentovej literatúry a poskytovanie služieb s tým spojených datujeme od roku 1961, keď od bratislavskej pobočky Úradu pre patenty a vynálezy vtedajšia Slovenská technická knižnica (dnes CVTI SR) prevzala celý fond domácej a zahraničnej patentovej dokumentácie. Následne vzniklo oddelenie patentovej literatúry a patentový fond – plné texty patentových dokumentov a vestníky – sa pravidelne dopĺňal. Knižnica v tom čase disponovala najväčším fondom patentovej literatúry na Slovensku, čím sa položili základy rešeršnej činnosti.

REŠERŠNÉ PATENTOVÉ SLUŽBY

Spektrum služieb pre používateľov sa rozširuje v 70. rokoch, najmä poskytovaním patentových rešeršných služieb, vydávaním periodika Bulletin – Špeciálne druhy technickej literatúry. V rámci spolupráce so Slovenskou radou vedecko-technickej spoločnosti sa realizovali tematické výstavy k podujatiam organizovaným vedecko-technickou spoločnosťou a vzniklo konzultačné stredisko pre zlepšovateľov a vynálezcov.

Zavedenie výpočtovej techniky do oblasti patentových informácií bolo charakteristickou črtou pre 80. roky. Počítačovo sa začali spracovávať prírastky patentových dokumentov. Ako prví na Slovensku sme začali poskytovať bibliografické patentové rešerše z databáz na CD-ROM. Okrem toho sa patentový fond obohatil o plné texty dokumentov USA a dokumenty Európskeho patentového úradu (EPO) na mikrofišoch s možnosťou vyhotovenia kópií.

Do roku 1992 plnilo CVTI SR v oblasti patentovej literatúry funkciu ústrednej knižnice a celoslovenského informačného centra SR. Vznik samostatnej Slovenskej republiky vyvolal potrebu zriadiť na Slovensku ústredný orgán pre oblasť priemyselného vlastníctva. V súvislosti s uvedeným bola podstatná časť fondu, ktorý knižnica mnoho rokov budovala, delimitovaná do Úradu priemyselného vlastníctva Slovenskej republiky (ÚPV SR). Postavenie CVTI SR v oblasti patentových informácií sa touto delimitáciou značne oslabilo.

MNOŽSTVO ZMIEN

Poskytovanie patentových informačných služieb sa obnovilo v polovici 90. rokov. CVTI SR začalo získavať plné texty patentových dokumentov a abstraktové databázy na CD (neskôr DVD) na základe dohody o vzájomnej spolupráci medzi ÚPV SR a CVTI SR. Plnohodnotné poskytovanie patentových rešerší sa datuje od roku 1998, keď bola sprístupnená databáza Espacenet.²

V roku 2003 sa stredisko patentových informácií a CVTI SR stalo členom siete európskych stredísk patentových informácií PATLIB (PATent LIBraries), ktorej činnosť koordinuje EPO. V septembri získava Cenu Jána Bahýľa za dlhoročné poskytovanie služieb v oblasti patentových informácií.

Avšak poskytovanie komplexných a zavedenie nových služieb bolo do značnej miery limitované priestorovými problémami, keďže CVTI SR sídlilo až v piatich objektoch. V júni 2007 bola dokončená novostavba CVTI SR a vo februári 2008 sa začali plnohodnotne poskytovať informačné služby odbornej verejnosti v nových priestoroch.

DÔLEŽITÝ MÍLNIK

Rok 2010 možno právom nazvať „prelomový“ z niekoľkých aspektov. Z organizačného hľadiska bolo stredisko patentových informácií začlenené do odboru transferu technológií, čo bol základ pre komplexné poskytovanie patentových informačných služieb. (Pozn.: V súčasnosti je stredisko patentových informácií súčasťou oddelenia informačnej podpory transferu technológií.). CVTI SR získava štatút Depozitnej knižnice WIPO (World Intellectual Property Organization).

Zavedenie nových služieb a ich rozvoj bol a je úzko spätý s:

- účasťou v medzinárodnom projekte PATLIB v rámci kooperačného programu Európskeho patentového úradu zameraného na preorientovanie týchto stredísk na poskytovanie služieb s pridanou hodnotou. (2010 - 2013);
- implementáciou národného projektu Národná infraštruktúra pre podporu transferu technológií na Slovensku – NITT SK a NITT SK II (roky 2010 – súčasnosť), ktorého cieľom bolo vybudovanie systému podpory ochrany a komercializácie duševného vlastníctva na Slovensku;
- aktívnou participáciou v projektoch Enterprise Europe Network - Rámcový program na podporu konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov (2021 - 2024) a Národné podnikateľské centrum, ktorého garantom bola Slovak Business Agency.

ŠPIČKOVÉ STREDISKO PATLIB

Od roku 2012 poskytuje stredisko patentových informácií komplexné rešeršné služby či už pre akademickú, alebo privátnu sféru, a to: patentové rešerše na stav techniky, rešerše na právny stav patentových dokumentov, patentové aktivity konkurencie predovšetkým z patentových databáz voľne dostupných, aj komerčných. Okrem toho sa poskytujú aj rešerše na ochranné známky alebo dizajny. Registrácia používateľov a objednávanie služieb sa realizuje online prostredníctvom portálu patlib.sk., poskytujú sa konzultácie v oblasti priemyselnoprávnej ochrany (fyzicky, online) a služby strediska sa pravidelne propagujú na seminároch a konferenciách. Všetky vyššie

uvedené služby sú základom pre ďalšie procesy, ako sú: príprava a podanie patentovej prihlášky, evaluácia duševného vlastníctva až po transfer technológií a komercializáciu, ktoré poskytuje odbor transferu technológií. Strediská PATLIB, do roku 2021 ich bolo v Európe cca 320, boli postavené na jednu úroveň bez ohľadu na ich aktivity, portfólio poskytovaných služieb alebo odborný personál. Z toho dôvodu sa EPO v rokoch 2021 - 2022 rozhodla reorganizovať strediská PATLIB z hľadiska poskytovania služieb, erudovanosti personálu, technického vybavenia apod. do troch úrovní, tzv. iniciatíva PATLIB 2.0. Každé stredisko bolo podrobené dôkladnej analýze súčasného stavu. Na základe výsledkov bolo stredisko PATLIB³ v CVTI SR zaradené do tretej najvyššej kategórie, čo bolo potvrdením, že stredisko poskytuje špičkové služby, má erudovaný personál a v neposlednom rade predpokladý pre ďalší rozvoj.

Môžeme konštatovať, že počas histórie CVTI SR prešla oblasť patentových informácií výraznými zmenami. Od budovania fondov v klasickej printovej podobe cez technológiu CD-ROM k elektronickému poskytovaniu patentových informačných služieb v prostredí internetu. Etablovanie na európskej scéne, aktívne zapájanie sa do medzinárodných projektov, erudovaný personál, a prezentovanie výsledkov na medzinárodných konferenciách dáva všetky predpoklady pre jeho ďalší rozvoj s ohľadom na iniciatívu PATLIB 2.0.

Poznámky:

CVTI SR vzniklo v roku 1938 ako formujúca sa Technická knižnica Štátnej vysokej školy technickej Dr. Milana Rastislava Štefánika v Košiciach. Neskôr ako samostatná Slovenská technická knižnica a od roku 1997 ako Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky. V texte používame jednotne názov CVTI SR.

Predtým sa používal názov esp@cenet. Patentová databáza obsahuje plné texty patentových dokumentov, čo bol na vtedajšiu dobu revolučný krok. Producentom je Európsky patentový úrad. Stredisko PATLIB sa chápe nielen ako stredisko poskytujúce patentové rešerše, ale aj ako organizačná zložka pokrývajúca komplex aktivít: rešeršná činnosť, evaluácia, transfer technológií a komercializácia.

Autor: **Ľubomír Kucka**

Foto: Martin Karlík